

ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Матеріали
міжрегіональної науково-практичної конференції
(до 110-річчя заснування комунального закладу «Прилуцький
гуманітарно-педагогічний фаховий коледж імені Івана Франка»
Чернігівської обласної ради)

28 травня 2025 рік

Комунальний заклад
«Прилуцький гуманітарно-педагогічний фаховий коледж імені Івана Франка»
Чернігівської обласної ради

МАТЕРІАЛИ
міжрегіональної науково-практичної конференції
«Трансформація освітньої галузі: виклики та перспективи»

28 травня 2025 року

ПРИЛУКИ – 2025

УДК 37.014.5:377.8(06)
Т-65

Упорядники:
Іштукін В., Малинка В., Шкуренко Т.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу «Інтернет» методичною радою комунального закладу «Прилуцький гуманітарно-педагогічний фаховий коледж імені Івана Франка» Чернігівської обласної ради (протокол від 06.06.2025 р. № 7)

Т-65 Трансформація освітньої галузі: матеріали міжрегіональної науково-практичної конференції / Упорядники: Іштукін В., Малинка В., Шкуренко Т. – Прилуки, 2025. – 455 с.

Режим доступу: <https://cutt.ly/pgpfk-konf-2025>

Збірник матеріалів містить програму й тези учасників міжрегіональної науково-практичної конференції «Трансформація освітньої галузі: виклики та перспективи», що відбулася в очному та дистанційному форматах 28 травня 2025 року в комунальному закладі «Прилуцький гуманітарно-педагогічний фаховий коледж імені Івана Франка» Чернігівської обласної ради. Представлено погляди педагогічних і науково-педагогічних працівників щодо тенденцій розвитку галузі освіти в умовах її реформування, порушено проблеми підготовки фахових молодших бакалаврів з урахуванням потреб сучасного ринку праці, запропоновано підходи до підвищення якості освіти її здобувачів, що постали з досвіду роботи учасників конференції.

Матеріали друкуються в авторській редакції. За точність викладених фактів відповідальність покладається на авторів.

УДК 37.014.5:377.8(06)
©В. Іштукін, В. Малинка, Т. Шкуренко, 2025, упорядкування
© Автори матеріалів, 2025

СЕКЦІЯ V

*Мовно-літературні, лінгводидактичні практики в контексті
модернізації освітнього середовища*

Приєднання за посиланням для учасників секцій IV - VI о 12.15
<https://meet.google.com/thh-fjcc-qug>

Модератор: Грона Наталія, доктор педагогічних наук, доцент,
голова циклової комісії викладачів філологічних дисциплін
комунального закладу «Прилуцький гуманітарно-педагогічний
фаховий коледж імені Івана Франка» Чернігівської обласної ради,
м. Прилуки, Чернігівська область

1. Сумик Мар'яна, Степа Світлана, м. Броди, Львівська область
ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТ-
НОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ НУШ

**2. Лісова Людмила, с. Вершино-Кам'янка, Кропивницький р-н,
Кіровоградська область**

АКТУАЛЬНІ МЕТОДИ ТА ПІДХОДИ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ
МОВИ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У НУШ

**3. Касянчук Анна, Левченко Світлана, м. Коростинів, Житомирська
область**

ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ІШ НА УРОКАХ МОВНО-
ЛІТЕРАТУРНОЇ ГАЛУЗІ НУШ

4. Стеценко Арсеній, Кононенко Наталія, м. Полтава
ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ МЕДІАГРАМОТНОСТІ НА ЗАНЯТТЯХ
ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ У ЗАКЛАДІ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

5. Фокіна Тетяна, м. Київ
ЗАСТОСУВАННЯ ЛІНГВОМЕТОДИЧНИХ ЗАСАД У ВИКЛАДАННІ
УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ПРОФІЛЬНІЙ ШКОЛІ В КОНТЕКСТІ
ДОСЛІДНИЦЬКОГО ПІДХОДУ

6. Мусініна Катерина, м. Миколаїв
МОВНО-ЛІТЕРАТУРНИЙ КОД МОДЕРНІЗАЦІЇ: КЛЮЧ ДО ОСВІТНІХ
ТРАНСФОРМАЦІЙ

7. Лозова Наталія, м. Прилуки, Чернігівська область
ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК СПОСІБ ФОРМУВАННЯ
ОСНОВНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

8. Єрьоменко Тетяна, м. Харків
РОЛЬ ВИКЛАДАЧА-ФІЛОЛОГА У ФОРМУВАННІ КУЛЬТУРНОГО
СВІТОГЛЯДУ МОЛОДІ

Касянчук Анна. ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ІІІ НА УРОКАХ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОЇ ГАЛУЗІ В НУШ	291
Лісова Людмила. АКТУАЛЬНІ МЕТОДИ ТА ПІДХОДИ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У НУШ	295
Мазепа Ірина. ІНТЕГРАЦІЯ ПРОЄКТНОЇ МЕТОДИКИ У ПРОЦЕС НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	300
Мусініна Катерина. МОВНО-ЛІТЕРАТУРНИЙ КОД МОДЕРНІЗАЦІЇ: КЛЮЧ ДО ОСВІТНІХ ТРАНСФОРМАЦІЙ	305
Полінок Олена. ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	309
Старинець Марія. СМАЙЛИ ТА ЕМОДЗІ ЯК ІНСТРУМЕНТИ НЕВЕРБАЛЬНОЇ ІНТЕРНЕТ-КОМУНІКАЦІЇ	313
Сумик Мар'яна. ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ГОВОРІННІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ НУШ	319
Фокіна Тетяна. ЗАСТОСУВАННЯ ЛІНГВОМЕТОДИЧНИХ ЗАСАД У ВИКЛАДАННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ПРОФІЛЬНІЙ ШКОЛІ В КОНТЕКСТІ ДОСЛІДНИЦЬКОГО ПІДХОДУ	324
Шкуренко Тетяна. ЛОКАЛЬНИЙ ЛІТЕРАТУРНИЙ СПАДОК ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО СВІТОГЛЯДУ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ	329
 СЕКЦІЯ VI. НОВІТНІ ПІДХОДИ ДО ПІДГОТОВКИ ФАХОВОГО МОЛОДШОГО БАКАЛАВРА: ТЕОРІЯ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД ...	338
Анікіна Марія. ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ МЕДІАФАХІВЦІВ	338
Бездєнєжних Марина. ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ЗАНЯТЬ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХОВОГО МОЛОДШОГО БАКАЛАВРА	341

URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/723341/1/%D0%A2%D0%B5%D0%B7%D0%B8%2C%20%D0%93%D0%B0%D0%BB%D0%B0%D1%94%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0.pdf> (дата звернення: 12.05.2025)

4. Дмитрук Л. Наукові записки, Серія: Педагогічні науки, Випуск 159, Кривий Ріг URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/689201> (дата звернення: 12.05.2025)

Тетяна ФОКІНА,
кандидат педагогічних наук,
викладач вищої категорії,
Фаховий коледж «Універсум»
Київського столичного університету
імені Бориса Грінченка

ЗАСТОСУВАННЯ ЛІНГВОМЕТОДИЧНИХ ЗАСАД У ВИКЛАДАННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ПРОФІЛЬНІЙ ШКОЛІ В КОНТЕКСТІ ДОСЛІДНИЦЬКОГО ПІДХОДУ

У лінгводидактичній теорії утрадиційнено розроблення методики організації навчання української мови в закладах загальної середньої освіти різного типу розглядати в контексті урахування загальнодидактичних принципів (науковості; систематичності й послідовності; наступності й перспективності; доступності; наочності; взаємозв'язку навчання, виховання та розвитку; демократизації і гуманізації; особистісної орієнтації; урахування життєвої перспективи; принцип зв'язку теорії з практикою) і лінгвометодичних принципів (принцип навчання української мови на дослідницькій основі, принцип індукції й дедукції як способів мислення, принципу дослідницької активності, принцип проблемно-пошукової інтелектуальної діяльності та ін.) як базових теоретичних положень, що окреслюють пріоритетні напрями розвитку системи шкільної мовної освіти в умовах реформування та реалізації вимог Нової української

**СЕКЦІЯ V. МОВНО-ЛІТЕРАТУРНІ, ЛІНГВОДИДАКТИЧНІ ПРАКТИКИ
В КОНТЕКСТІ МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА
ШКОЛИ.**

Вивчення й аналіз методичної літератури дали змогу з'ясувати, що розв'язання проблеми використання проблемно-пошукових та дослідницьких завдань з української мови неможливе без лінгводидактичного підґрунтя засвоєння знань і формування навичок, їхнього розвитку. Вихідними в організації використання проблемно-пошукових та дослідницьких завдань з української мови є загальнодидактичні принципи, під якими в сучасній лінгводидактиці розуміють «своєрідні правила навчальної діяльності вчителя й учнів, вихідні положення, на яких ґрунтується зміст навчання, використання методів і прийомів, побудови системи вправ, підготовки і проведення уроків української мови» [3, с. 26]. Проблема відбору принципів завжди актуальна на конкретному етапі розвитку освіти. Свого часу її активно досліджували класики лінгвометодичної думки (О. Біляєв, Є. Дмитровський, Т. Донченко, П. Кордун, В. Масальський, І. Олійник, К. Плиско, Л. Скорик та ін.).

У працях дослідників означеної проблеми зазначено, що до загальнодидактичних принципів, які визначають весь процес використання дослідницьких завдань на уроках української мови, можна віднести принципи науковості, систематичності, наступності, перспективності, наочності, доступності викладу та ін. [4]. У роботі екстапольовано означені загальнодидактичні принципи в сучасний освітній контекст. Так, принцип науковості передбачає відповідність змісту шкільного курсу української мови лінгвістичній науці, її фактам, поняттям, теорії, структурі. Учні старших класів вивчають мовознавчі явища, що не викликають ніяких дискусій, що остаточно усталились у лінгвістичній науці. Принципи систематичності та послідовності зумовлюють взаємозв'язок між складниками змісту навчальної теорії в логічній послідовності через дотримання системності під час вивчення, закріплення чи повторення теоретичного матеріалу із морфології та синтаксису української мови. Важливу роль системності в знаннях старшокласників підкреслює й сучасна психологія, вказуючи, що саме завдяки їй виробляються правильні й міцні зв'язки (асоціації) між знаннями, формується динамічний стереотип, який

**СЕКЦІЯ V. МОВНО-ЛІТЕРАТУРНІ, ЛІНГВОДИДАКТИЧНІ ПРАКТИКИ
В КОНТЕКСТІ МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА**

забезпечує відтворення в пам'яті учнів раніше одержаних знань, забезпечує їх використання в процесі дослідницької діяльності. Дидактичний принцип органічної єдності навчання, виховання і розвитку репрезентує навчально-пізнавальну діяльність учнів як систему, тоді як відповідний тип тієї чи тієї діяльності індивіда, навчальної діяльності учнів зокрема, характеризується прикметними особливостями пізнавальної діяльності, що сукупно становить систему розумових і практичних дій, здійснення яких забезпечує засвоєння знань, оволодіння вміннями та навичками застосування їх для вирішення різних завдань [4]. Принцип свідомості навчання передбачає глибоке розуміння навчального матеріалу й осмислене засвоєння знань, адже в процесі засвоєння знань, формування вмінь і навичок питома вага належить мисленнєвій діяльності учнів, відтак свідоме опанування теоретичного матеріалу ґрунтується на врахуванні особливостей розвитку логічного мислення старшокласників. Правомірно сучасні лінгводидакти вказують на необхідність свідомого засвоєння логічних операцій, їх структур, зазначаючи, що під час проблемно-пошукової та дослідницької діяльності мовні факти старшокласники усвідомлюють на основі розв'язання проблемно-пошукових та дослідницьких завдань, особливостей форм і практичного застосування різних методів наукового дослідження, які активізують практичну діяльність учнів.

У системі сучасної мовної освіти старшокласників основними положеннями організації навчання української мови на профільному рівні виокремлено як пріоритетні лінгвометодичні принципи, які сприяють формуванню дослідницьких умінь в старшокласників профільної школи в процесі засвоєння теоретичного матеріалу з морфології та синтаксису на завершальному етапі мовної освіти. На доцільності застосування обґрунтованих лінгвометодичних принципів наголошують автори «Методики навчання української мови в середніх освітніх закладах», зокрема З. Бакум, О. Караман, С. Караман, О. Горошкіна, М. Пентиліук [1].

Принцип навчання української мови на дослідницькій основі визначено як домінуювальний, оскільки передумовою формування дослідницьких умінь як

СЕКЦІЯ V. МОВНО-ЛІТЕРАТУРНІ, ЛІНГВОДИДАКТИЧНІ ПРАКТИКИ В КОНТЕКСТІ МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

однієї з важливих функцій суб'єкта освітнього процесу є навчально-пізнавальна діяльність, якою здобувачі освіти оволодівають у процесі опанування вузлових питань мовної теорії з морфології та синтаксису. Як переконує освітня практика, під час навчально-пізнавальної діяльності старшокласників виникає об'єктивна необхідність в стимулюванні учнів до інтелектуальних утруднень через розв'язання проблемно-пошукових та дослідницьких завдань. Саме реалізація принципу навчання української мови на дослідницькій основі сприяє розвитку критичного мислення, формуванню в учнів умінь і навичок виконувати завдання проблемно-пошукового характеру, створює сприятливі умови для продуктивного опрацювання й усвідомленого засвоєння теоретичного матеріалу з морфології й синтаксису української мови в старших класах філологічного профілю, а також формування мовної стійкості, індивідуальної мовотворчості й лінгвістичної ерудиції.

Означений принцип уможливорює продуктивну реалізацію надважливого стратегічного освітнього завдання в старших класах філологічного профілю – формування вміння аналізувати, синтезувати, узагальнювати, диференціювати, класифікувати мовні явища, процеси, факти, оцінювати їх в аспекті відповідності комунікативній ситуації; усвідомлено опрацьовувати рекомендовані тексти як ресурсний матеріал для дослідницьких спостережень. Об'єктивно створюються лінгводидактичні умови для багатоаспектного опанування учнями граматичної теорії у процесі активного застосування накопиченого мовного досвіду, самостійного пошуку, осмислення й узагальнення інформації та організації продуктивного діалогу в класі. Крім того, урахування принципу навчання української мови на дослідницькій основі сприяє мовному й мовленнєвому розвитку старшокласників, стимулюванню їхнього інтелекту, формуванню учнів як компетентних мовців, підготовлених до активної творчої діяльності та адаптування до життєдіяльності в мінливому соціумі.

Як переконує досвід, пріоритетними шляхами реалізації описаного принципу є: насичення уроків української мови потужним розвивальним середовищем, стимульованим потенціалом дидактичних ресурсів; розроблення

СЕКЦІЯ V. МОВНО-ЛІТЕРАТУРНІ, ЛІНГВОДИДАКТИЧНІ ПРАКТИКИ В КОНТЕКСТІ МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

і впровадження в освітній процес старшокласників вправ і завдань дослідницького характеру; формування в учнів старших класів дослідницьких умінь з урахуванням структури навчально-дослідницької діяльності суб'єктів навчання.

Принцип взаємозв'язку дослідницької діяльності з іншими видами діяльності доцільно реалізовувати у поєднанні з ігровою діяльністю, яка є однією з основних форм вияву активності учнів і засобом пізнання граматичних категорій та явищ у процесі засвоєння мовного матеріалу в старших класах філологічного профілю. Методично доцільним, на наше переконання, є активне застосування на уроках української мови різновидів лінгвістичних ігор, які потужно стимулюють навчально-пізнавальну та дослідницьку активність старшокласників. Продуктивним вважаємо поєднання принципу взаємозв'язку дослідницької діяльності з іншими видами діяльності, зокрема з проєктною діяльністю, що у педагогічному дискурсі розглядають як результат навчального проєктування. У педагогічній та лінгводидактичній літературі дослідниками проблеми обґрунтовано типологію навчальних проєктів за різними класифікаційними ознаками, «...зокрема: 1) за діяльністю, яка домінує в проєкті (навчальний, дослідницький, пошуковий, творчий, рольовий, прикладний, інформаційний, ігровий, ознайомлювально-орієнтований); 2) предметно-змістовою галуззю знань (монопроєкт у межах однієї галузі й міжпредметний проєкт); 3) характером контактів (з-поміж учасників однієї школи, класу, міста, регіону, країни, різних країн світу); 4) кількістю учасників (індивідуальний, парний, груповий); 5) тривалістю виконання проєкту (короткостроковий, середньої тривалості, довготривалий); 6) рівнем самостійності виконання; 7) часом виконання; 8) формою й методами організації (ділова гра, практична робота тощо); 9) сутнісними характеристиками: проєкт розв'язання проблеми (науково-дослідницький); проєкт-вправа (проєкт навчання й тренування для оволодіння певними навичками [2]).»

Отже, оптимальне й цілеспрямоване поєднання дослідницької діяльності на уроках української мови в старших класах філологічного профілю з

**СЕКЦІЯ V. МОВНО-ЛІТЕРАТУРНІ, ЛІНГВОДИДАКТИЧНІ ПРАКТИКИ
В КОНТЕКСТІ МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА**

навчальною, ігровою та проєктною діяльністю підвищує якість засвоєння навчального матеріалу з морфології й синтаксису української мови, розвиває творчий потенціал старшокласників, стимулює їх до саморозвитку й мовного самовдосконалення та індивідуальної лінгвістичної креативності.

Список використаних джерел:

1. Методика навчання української мови в середніх освітніх закладах / колектив авторів за ред. М. І. Пентилюк. Київ. Ленвіт, 2004. 400 с.
2. Нишета В.А. Технологія життєтворчих проєктів на уроках української мови та літератури. Харків : Основа, 2009. 153 с.
3. Олійник І.С., Білоусенко П. І. Методика викладання української мови : Практичні та лабораторні заняття /За ред. проф. І. С. Олійника. Київ, Вища школа, 1991. С. 26.
4. Плиско К. М. Лінгводидактичні основи організації навчання української мови в загальноосвітній школі: автореф. дис... д-ра пед. наук: 13.00.02. Київ. 1997. 51 с.

Тетяна ШКУРЕНКО,
викладач вищої категорії, викладач-методист,
комунальний заклад «Прилуцький гуманітарно-
педагогічний фаховий коледж імені Івана Франка»
Чернігівської обласної ради

**ЛОКАЛЬНИЙ ЛІТЕРАТУРНИЙ СПАДОК ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ
НАЦІОНАЛЬНОГО СВІТОГЛЯДУ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ**

У системі педагогічних знань, загальних і професійних компетентностей, що здобувають майбутні освітяни в закладах фахової передвищої освіти, провідну роль відведено формуванню світоглядних позицій. Морально-духовні цінності, професіоналізм, світоглядна культура є пріоритетними питаннями в професійній підготовці тих, хто виховуватиме й навчатиме учнів у недалекому майбутньому.